

Yeter Ki Zihin Ve Gönüller(İmiz) Engelli Olmasın
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 05 2023 01:00:00

YETER Kİ ZİHİN VE GÖNÜLLER(İMİZ) ENGELLİ OLMASIN İnsan, varlıklar arasında en üstün bir konuma sahiptir. İster ruhen ve bedenen sağlıklı, isterse maddesel; olduğu bir rahatsızlık sebebiyle engelli olsun, insanın anlayışına göre bütün insanların saygı ve hürmete layıktır. Yüce Allah, insanları iman, Salih amel, güzel ahlak, ibadet ve itaatleri veya inkar, şirk, nifak, isyan ve kötülük davranışları, takva veya zulüm sahibi olup olmamaları açısından değerlendirir; onları servetleri, ırkları, renkleri, cinsiyetleri, dilleri, nesepleri, fizyolojik yapıları, engelli veya sağlıklı oluşları açısından değerlendirmez. Hangi insan engelli olmak ister ki! Bilinen ve algılanan şekliyle engellilik gerçekten zordur. "Engelli" kavramı genelde fiziksel veya zihinsel anlamda mahrumiyeti ya da yetersizliği ifade için kullanılmaktadır. Şu kadar var ki bu anlam bakış açısına göre farklılık arz edebilmektedir. Manevi açıdan bakıldığında bu bağlamda yoksunluk da belki insan için en zor; engellilik olarak değerlendirilebilir. Hak, hukuk tanımayan, vicdan ve gönlü kararmış, kirlenmiş, akli ve zihinsel melekeleri negatif/yaratılış gayesine aykırı düşüncelere mahkûm bir insanın hakikate erememesi engellilik değil midir? Buna karşın engellik kavramı gündeme geldiğinde hemen hepimizin aklına öncelikle fiziksel ya da zihinsel açıdan engelli insanlar gelmektedir. Şüphesiz bu algılamayı haklı düşüneceğiz; gerekçelerimiz de yok değildir. Işığı, güneşi, tabiatı görme, konuşulanları duymama, konuşamama, akledememe, kavrayamama, hayatın hemen her safhasında bir başkasına bağımlı olarak yaşamaya mahkûm olma, kısaca bedensel veya zihinsel engellik elbette insan için sabrı gerektiren meşakkat dolu bir servettir. Ancak hemen ifade edelim ki, din, toplumla konumdaki kimselere gerekli sabrı göstererek imtihanı kazanmaları durumunda önemli vaatlerde bulunmuştur. Her şeyden önce Yüce Yaratan, "1604;1575;1614;1610;1615;1603;1614;1604;1617;1616;1601;1615;1575;1604;1604;1607;1615;1606;1614;1601;1618;1587;1611;1575;1575;1616;1604;1575;1617;1614;1608;1615;1587;1618;1593;1614;1607;1614;1575; " "Allah hiç kimseye taşıyabileceğinden daha fazlasını yüklemez" buyuruyor.^[1]Varoluşsal açıdan sorumlu bir varlık olarak yaratılan insanın^[2] nihai hedefi Yüce Yaraticının rızasını kazanmaktır. Diğer taraftan ışığı görme engelli ile hakikati görme, konuşma engelli ile vasiyet ile orantılı hakikati dillendiremeyen aynı konumda mıdır? Kur'an-ı Kerim'de, fiziksel veya zihinsel yetenek/hassalardan mahrum kimselerin kınandığına dair herhangi bir ayet yer almazken, Allah'ın kendilerine verdiği akıl, görme, konuşma, işitme gibi fiziksel; ve zihinsel; hassaları olumlu ve gereği gibi kullanmayanların kınandığı ayetler mevcuttur. Nitekim ilahi ayetleri, imanı benimsemeyenler hakkında, "1608;1614;1575;1616;1584;1614;1575;1585;1614;1575;1614;1610;1618;1578;1614;1607;1615;1605;1618;1578;1615;1593;1618;1580;1616;1576;1615;1603;1614;1575;1614;1580;1618;1587;1614;1575;1605;1615;1607;1615;1605;1618;1608;1614;1575;1616;1606;1618;1610;1614;1602;1615;1608;1604;1615;1608;1575;1578;1614;1587;1618;1605;1614;1593;1618;1604;1616;1602;1614;1608;1618;1604;1616;1607;1616;1605;1616

18; كَاَنَّهُمْ
خُشُبٌ
مُسَنَّدَةٌ
يَحْسَبُونَ
كُلَّ
صَيْحَةٍ
عَلَيْهِمْ
هُمُ
الْعَدُوُّ
فَاحْذَرْهُ
05;ْ
قَاتَلَهُمُ
اللهُ اَنَّى
يُؤْفَكُونَ
 “Onları gördüğün zaman kalıpları hoşuna gider, konuşurlarsa
sözlerini dinlersin. Onlar sanki duvara dayanmış kütükler gibidir...”[3]
nitelemesi, dinin “insan” tasavvuru konusunda bir fikir vermektedir. Gönül
ve idrak yoksunluğu ya da “hiç”liği farklı bir benzetme ile kınanmıştır. Aynı
şekilde Allah’n mesajlarına iltifat etmeyip gönülden benimsemeyenlerin
وَلَقَدْ
ذَرَأْنَا
لِجَهَنَّمَ
كَثِيرًا
مِنَ
الْجِنِّ
وَاْلاِنْسِ
لَهُمْ
قُلُوبٌ لاَ
يَفْقَهُونَ
بِهَا
وَلَهُمْ
اَعْيُنٌ لاَ
يُبْصِرُونَ
بِهَا
وَلَهُمْ
اَذَانٌ لاَ
يَسْمَعُونَ
بِهَا “...onların kalpleri vardır ama anlamazlar;
gözleri vardır ama görmezler; kulakları vardır ama işitmezler…”[4]
Şeklindeki nitelemelerle ayette yer alması, engelli kavramının kapsamına farklı bir açılım
getirmektedir. Dinimizde, gözü görmediği, kulağı işitmediği, lisanı
söylemediği halde, ahlakî güzellikleri yakalamış, gönül ve vicdanı
safiyetini korumuş insanların, fiziksel anlamda görme, duymaya, konuşmaya sahip
bulunmaması bir eksiklik olarak telakki edilmemiştir. Kur’an-ı Kerim’de Hz.
Peygamberin ahlakının yüceliğine vurgu yapılması[5], Rasulüllah’n da
ahlakî güzellikleri tamamlamak üzere gönderildiğini ifade etmesi[6]
dinimizin “kâmil insan” tasavvurunda ahlakın temel hedef olduğuna işaret
etmektedir. Nitekim إِنَّ

اللّهَ َ
يَنْظُرُ
إِلَى
صُوَرِكُمْ
وَأَجْسَادِ
03;ُمْ،
وَلَكِنْ
يَنْظُرُ
إِلَى
قُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِ
03;ُمْ “Yüce Allah, bedenlerinize ve yüzlerinize değil,
kalplerinize ve amellerinize bakar. ”[\[7\]](#) hadisi de bu ifadelere zemin teşkil etmektedir.
İnsanın var oluşunu anlamlı kılan, onun saygınlığına zemin teşkil eden iki olgu şüphesiz
zihin ve gönül dünyasıdır. Diğer bir ifadeyle aklî ve kalbî melekeler,
insanı insan yapan önemli değerlerdir. Din, iman, kutsal, sevgi ve kin, bireysel ve toplumsal
hayatta olumlu-olumsuz oluş adına sergilenen tavır ve eylemler, insanın sahip olduğu bu iki olgu
odaklıdır. Onun içindir ki Kur’an’da hep aklın işlev-işlevsizliği,
vicdanın/gönün kararması ve katılaşmasından söz edilir. Geçekten
vicdani duygu ve refleksleri aşınmış ya da iptal olmuş insan ile söz konusu duygu ve
reflekslerin işlevsel olduğu insan aynı konumda değerlendirilmez. Böyle bir
değerlendirmenin referansı ister din olsun ister olmasın, insanî erdemler açısından
bakıldığında sonuç değişmeyecektir. Gerçekten zihin veya gönül
dünyamız, diğer insanlarla ve Yüce Yaraticıyla ilişkilerimizin şekillenmesinde ve
onların Allah katındaki değerinin tespitinde önemli ve can alıcı bir konuma sahiptir.
Gönül ve zihin dünyamız, kabın içerisinde olanı yansıtması misali,
âdeta bizim aynamız, davranışlarımıza yön veren mihenk taşı niteliğindedir. Bu itibarla
zihni ve gönül kirlenen insanın hareket ve davranışları da doğal olarak kirlilik eksenine
oturacaktır. Buna karşılık zihin ve gönül sarayını güzelliklerin süslediği
kimsenin eylemleri de bu erdemler ekseninde şekillenecektir. Aslında kalp, gerek insanlarla
gerekse aşkın varlıkla olan ilişkilerde belirleyici bir konuma sahiptir. Güzellikler
açısından imanın, sevginin, aşkın, hayatın odaklandığı merkezdir kalp. Aynı zamanda o,
kinin, öfkenin, nefretin, küfrün de merkezi olabilecek bir özelliكتir.
Güzellikler veya kötülükler adına onun hâkim eğilimi,
bütünüyle bizi esir alabilmektedir. Onun cezp edici alanına giren gören
göz, görmez olur, duyan kulak duymaz olur, meydan okuyan akıl, akletmez olur.
Öyle ki hayat ve memat, varlık ve yokluk, âdeta ona kilitlidir. O, fiziksel açıdan
işlevsiz hâle geldiğinde nasıl hayat duruyorsa, manevi alanda da kalbin işlevsiz hâle
gelişi, Rahmet Peygamberinin söylemi ile Allah’a sığınılacak bir durumdur. Zira
böyalesi kalbin ve onun etrafında şekillenen kişiliğin, bireysel ve toplumsal ilişkilerinde
kırmızıçizgileri yoktur ya da yok olmaya yüz tutmuştur. Bu çizgilerin sadece
dinî alanla sınırlandırılması, “kalp” formuna yüklenen anlam ve misyonun
daraltılmasıdır. Oysa bu kırmızıçizgilerin belirlenmesinde, insanı insan yapan ahlakî
ve insanî değerler bütünün kapsam dışı bırakılması insan
tasavvurunun eksik algılanışıdır. Cana kıymanın, hırsızlığın, fuhşun, ilişkiler
bütününde sahtekârliğin, kul ve kamu haklarının ihlal ve gaspının.
Yüz kızartıcı kabul edilen diğer şuçların, insanın zihin ve gönül
dünyası ile ilintisinin olmadığı söylenebilir mi? Sadece din eksenli

dünyamızın herkes tarafından
"kırımızı" olarak nitelendirilebilecek bu ve benzeri hususların
işlenmesine "dur" diyebilecek gönüllü/vicdan/şeyh/iman yoksunluğu bir
engellilik telakki edilemez mi? "ağımızda ter ve şiddetin, savaşların, akıtılan
masum kanların temelinde bu ter hassalarını kullanmak istemeyen vicdanı kararmış
insanların paylarının ne derece yüksek olduğu izahı varedir. Bu bağlamda insanlığın
karşı karşıya kaldığı vahim bir o kadar da "pertici" tablolar karşısında hemen herkesin,
"yeter ki zihin ve gönüllüler engelli olmasın" serzenişinde bulunduğu
"fiziksel ve zihinsel engellileri her sahib-i vicdan, "şehesiz
"derinliklerinden gelen bir sızıntıyla "yazık";
"terennümünde bulunur. Oysa asıl yazık diyeceğimiz kitle, "nyayı yaşamaz
"le getiren maneviyat engellileridir ki, onlara "ekilecek "yazık"; ve
"ah"ların dozajı oldukça "yektir. Ve hemen aklımıza, " "
#1575;#1615;#1608;#1604;#1614;#1574;#1616;#1603;#1614;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1610;#1606;#1614;
#1591;#1614;#1576;#1614;#1593;#1614; #1575;#1604;#1604;#1607;#1615;
#1593;#1614;#1604;#1614;#1609;
#1602;#1615;#1604;#1615;#1608;#1576;#1616;#1607;#1616;#1605;#1618;
#1608;#1614;#1587;#1614;#1605;#1618;#1593;#1616;#1607;#1616;#1605;#16
18;
#1608;#1614;#1575;#1614;#1576;#1618;#1589;#1614;#1575;#1585;#1616;#16
07;#1616;#1605;#1618;
 #1608;#1614;#1575;#1615;#1608;#1604;#1614;#1574;#1616;#1603;#161
4; #1607;#1615;#1605;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1594;#1614;#1575;#1601;#1616;#1604;#1615;#1608;#16
06;#1614; İşte onlar, Allah'ın; kalplerini, kulaklarını ve gözlerini
"hümlülediği kimselerdir. İşte onlar gafillerin ta kendileridir." [8],
#1608;#1614;#1604;#1614;#1602;#1614;#1583;#1618;
#1584;#1614;#1585;#1614;#1571;#1618;#1606;#1614;#1575;
#1604;#1616;#1580;#1614;#1607;#1614;#1606;#1617;#1614;#1605;#1614;
#1603;#1614;#1579;#1616;#1610;#1585;#1611;#1575;
#1605;#1616;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1618;#1580;#1616;#1606;#1617;#1616;
#1608;#1614;#1575;#1618;#1604;#1575;#1616;#1606;#1618;#1587;#1616;
#1604;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1602;#1615;#1604;#1615;#1608;#1576;#1612; #1604;#1575;#1614;
#1610;#1614;#1601;#1618;#1602;#1614;#1607;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1576;#1616;#1607;#1614;#1575;
#1608;#1614;#1604;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1575;#1614;#1593;#1618;#1610;#1615;#1606;#1612; #1604;#1575;#1614;
#1610;#1615;#1576;#1618;#1589;#1616;#1585;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1576;#1616;#1607;#1614;#1575;
#1608;#1614;#1604;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1575;#1614;#1584;#1614;#1575;#1606;#1612; #1604;#1575;#1614;
#1610;#1614;#1587;#1618;#1605;#1614;#1593;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1576;#1616;#1607;#1614;#1575; "…onların kalpleri vardır ama
anlamazlar; gözleri vardır ama görmezler; kulakları vardır ama
işitmezler…" [9] Ayetleri gelmektedir ki bu ayetler, insanın manevi anlamda

engelliliğinin/yoksunluğunun tablosunu gayet anlamlı bir biçimde gösterenler
olduğundan sermektedir işlevsiz hareketlerle gelen kalp/göğüs veya zihne bağlı
olarak dış dünyaya atılan pencerelerimiz olan göz ve kulaklarımız da
fonksiyonlarını yitirebilmektedir. Ancak bir ifadeyle göz bakar, ama işin sırrına ve
hakikatine sirayet edemez. Kulak işitir ama gerçekteklere iltifat etmez. Bilgi ve algılama
organlarımız olarak niteleyebileceğimiz kulak ve göz ile kalp arasındaki bu ilişkiyi şu
şeyde daha açıklayabiliriz:

1575;1614;1601;1614;1604;1614;1605;1618;
1610;1614;1587;1616;1610;1585;1615;1608;1575;
1601;1616;1609;
1575;1618;1604;1575;1614;1585;1618;1590;1616;
1601;1614;1578;1614;1603;1615;1608;1606;1614;
1604;1614;1607;1615;1605;1618;
1602;1615;1604;1615;1608;1576;1612;
1610;1614;1593;1618;1602;1616;1604;1615;1608;1606;1614;
1576;1616;1607;1614;1575; 1575;1614;1608;1618;
1575;1614;1584;1614;1575;1606;1612;
1610;1614;1587;1618;1605;1614;1593;1615;1608;1606;1614;
1576;1616;1607;1614;1575;
1601;1614;1575;1616;1606;1617;1614;1607;1614;1575;
1604;1575;1614; 1578;1614;1593;1618;1605;1614;1609;
1575;1618;1604;1575;1614;1576;1618;1589;1614;1575;1585;161
15; 1608;1614;1604;1614;1603;1616;1606;1618;
1578;1614;1593;1618;1605;1614;1609;
1575;1604;1618;1602;1615;1604;1615;1608;1576;1615;
1575;1604;1617;1614;1578;1616;1609; 1601;1616;1609;
1575;1604;1589;1617;1615;1583;1615;1608;1585;1616;
 “Hiç yeryüzünde dolaşmadılar mı? Zira dolaşsalar, onların
başına gelenleri görerek, düşünene kalpleri ve işitebilen kulakları olurdu. Ama
gerçek şu ki, onlarda kör olan gözler değil, kör olan
gözlerdekilerdir. Yani asıl felaket, kalp göğüs ve zihne bağlı
olmasıdır. Ancak insanın gerçekteki sterecek olan odur.”
[10] Bu ayet ekseninde düşünene; içinde gerçekte
gözlerin değil kalplerin kör olacağı, kulakların değil göğüs sağır olacağı
sonucunu çıkarmak hiç de zor değildir. Dolayısıyla kalbin kör oluşu,
düşünene ve duygu, sezgi ve eylem körleşme ve düşünene/yüksek
kirliliğini beraberinde getirecektir. Oysa Yaratan göz, kulak, kalp bunların her
birini belirli bir rev icra etmeleri için insana bir nimet olarak vermiştir. Nitekim
1608;1614;1575;1604;1604;1607;1615;
1575;1614;1582;1618;1585;1614;1580;1614;1603;1615;1605;16
18; 1605;1616;1606;1618; 1576;1615;1591;1615;1608;1606;1616;
1575;1615;1605;1617;1614;1607;1614;1575;1578;1616;1603;16
15;1605;1618; 1604;1575;1614;
1578;1614;1593;1618;1604;1614;1605;1615;1608;1606;1614;
1588;1614;1610;1618;1574;1611;1575;
1608;1614;1580;1614;1593;1614;1604;1614;
1604;1614;1603;1615;1605;1615;
1575;1604;1587;1617;1614;1605;1618;1593;1614;

وَاْلاَبْصَارَ

وَاْلاَفْئِدَةَ

لَعَلَّكُمْتَشْكُرُونَ

 “Allah sizi, analarınızın karnından siz hiçbir şey bilmez durumda iken çıkardı. Şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve kalpler verdi.”[\[11\]](#)

Ayetlerinde bu husus dile getirilmiştir. Görürüz, duyarız, kalbimizin ve zihnimizin derinliklerinde bunları test eder, doğru ve yanlış, iyi ve kötüye karar veririz. Kur’an’da, gönül ve zihin engelliliğine kişinin olumlu ya da olumsuz eylemlerinin, ihlal ettiği kırmızıçizgilerin neden olduğu belirtilir.

كَلاَّ بَلْرَانَ عَلَىقُلُوبِهِمْمَا كَان.ُوايَكْسِبُونَ

 “Hayır hayır! Doğrusu onların kazanmakta oldukları kalplerini paslandırmıştır.”[\[12\]](#) Sevgili Peygamberimiz de وإنَّفي الْجَسَدِمُضْغَةًإذَا

صَلَحَتْصَلحَ

الْجَسَدُكُلُّهُ،وإذَا

فَسَدَتْفَسَدَ

الْجَسَدُكُلُّهُ، أَوهِيَ

الْقَلْبُ

 “…Dikkat edin. Vücudunuzda bir çiğnemlik et parçası vardır. Eğer o sağlıklı/fonksiyonel olursa vücudun tamamı sağlıklı olur. Şayet o bozuk/işlevsiz olursa vücudun tamamı bozuk olur. Haberiniz olsun bu et parçası kalptir.”[\[13\]](#) hadisiyle, Kur’an’ın önemli bir misyon yüklediği merkez olan kalbe/yüreğe aynı paralelde vurgu yapmıştır. İnsanın, yaratılış ve var oluş amacı ile örtüşmeyecek türden negatif davranış biçimleri sergilemesinde, kararmış bir vicdanın/gönün/ağlın önemli bir etken olduğu açıktır. Başka bir deyişle bu tür eylemler, gönül/kalp/yürek kirliliğinden kaynaklanmaktadır. Küçümsenemez ama çağımızda kirlilik denildiğinde önçelikle ekolojik dengenin bozulmasında etkin olan çevre kirliliği hemen akla gelmektedir. Oysa ahlakî değerlerdeki erozyon, insanlardaki gönül ve zihin kirlilikleri üzerinde durulması gerekli önemli sosyal ve toplumsal olgulardan biri belki de en başta gelenidir. Zira hemen her kirliliğin, karanlığın temelinde kirlenen kalplerin/yüreklerin ve de zihinlerin önemli bir etken olduğu inkar edilemez. Hiçbir değer tanımayan insan, sadece çevre için değil, toplumun/insanlığın

huzur ve güveni açısından da büyük problem teşkil etmektedir. Zira sorgulanma/hesap bilincinden uzak, ötesini hedeflemeyen, ötekinin hakkını düşünemeyen insanların neler yapabileceklerini her an gözlemeleme imkânına sahibiz. Aslında,

اَفَرَاَيْتَ مَنِ

اتَّخَذَ

اِلَهَهُ

هَوَيهُ

وَاَضَلَّهُ

اللهُ عَلَى

عِلْمٍ

وَخَتَمَ

عَلَى

سَمْعِهِ

وَقَلْبِهِ

وَجَعَلَ

عَلَى

بَصَرِهِ

غِشَاوَةً

فَمَنْ

يَهْدِيهِ

مِنْ بَعْدِ

اللهِ

اَفَلاَ

تَذَكَّرُونَ َ َ َ Ey Muhammed! Hevâ ve hevesini tanrı edinen, bilgisi olduğu halde Allah’ın şaşırıtığı, kalbini mühürlediği, güzünü perdelediği kimseyi gürdün mü…?” [14] Ayeti, bütün hislerimize ve aktarılanlara gayet veciz bir şekilde tercüman olmaktadır. Servetlerin, şehvetlerin, kural ve sınır tanımayan nefislerin, makamların, dünya haz ve lezzetlerinin, cehaletin kör ettiği akıl ve günüllerin, sosyal ve toplumsal ilişkilerde sıkıntısı çekilmiyor mu? Oysa çağımız insanı olarak ders ve ibret alacak muazzam bir tarihsel birikime ve tecrübeye sahibiz. Ama bu tecrübenin doğru okunmasında ve hayata geçirilmesinde, güren, duyan, hisseden vicdana/kalbe/günle ve de ders çikaran akla oldukça ihtiyaç vardır. Materyalizmin alabildiğine etkinleştiği çağımızda, Allah’a günül vermiş müminler olarak herhalde kendimizi bu zihin/günül engelliliği bağlamında test etmemiz, sorgulamamız ve de ilahî üğretiler ekseninde durum tespiti yapmamızın kaçınılmaz olduğu da bir gerçektir. Özlü ifadesiyle manevi anlamdaki bu engellilik, günlü masivadan arındırma, kendine gelme/kendini bilme/farkında oluş ile nihayet bulabilir. Zihinsel ve günül safiyeti, yaratılışın esrarını iliklerine kadar hissetme ve kavrama, söz konusu engelliliğin âdeta panzehiridir. Ne olduğunu, ne olacağını, yaratılış hikmet ve gayelerini idrak ederek zihinsel ve içsel duygularına ve de eylemlerine bu eksende yün vermek, belirtilen engelliliğin önemli bir basamağını teşkil eder. Rabbim yeter ki zihinlerimizi ve günüllerimizi engelli eylemesin… Not: Bu vaaz, Diyanet Aylık Dergi Temmuz 2009 sayısında Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Dr. Yaşar Yiğit tarafından yazılan yazıya ilave ve Vaaz şeklinde düzenleme yapılarak

hazırlanmıştır. [\[1\]](#) Bakara suresi 286 [\[2\]](#)
Kıyâme, 36 [\[3\]](#) Münafıkûn, 4 [\[4\]](#) A’râf, 179 [\[5\]](#) Kalem, 4 [\[6\]](#)
[\[6\]](#) İbn Hanbel, Müsned, II, 381 [\[7\]](#) Biharî, Nikâh: 45, Edeb: 57, 58,
Ferâiz: 2; □□Müslim, Birr: 28-34, (2563-2564); [\[8\]](#) Nahl, 108 [\[9\]](#)
A’râf, 179 [\[10\]](#) Hac, 46 [\[11\]](#) Nahl, 78 [\[12\]](#) Mutaffifîn, 14 [\[13\]](#)
Müslim, Müsakat 107, (1599); Ebu Davud, Büyû 3 [\[14\]](#) Câsiye, 23

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)